

MPRA

Munich Personal RePEc Archive

Application of mediation methods – from higher education to the labor market

Andreeva, Andriyana

2021

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/109909/>
MPRA Paper No. 109909, posted 27 Sep 2021 14:27 UTC

МЕДИАЦИЯТА В РАЗЛИЧНИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ СФЕРИ

СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ НАЦИОНАЛНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ

Издателство „Наука и икономика“
Икономически университет – Варна

МЕДИАЦИЯТА В РАЗЛИЧНИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ СФЕРИ
THE MEDIATION IN THE DIFFERENT PUBLIC SPHERES

Сборник с доклади
Conference proceedings

**МЕДИАЦИЯТА
В РАЗЛИЧНИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ СФЕРИ
Сборник с доклади**

**THE MEDIATION
IN THE DIFFERENT PUBLIC SPHERES
Conference proceedings**

Сборникът се издава като резултат от национална научна конференция „Медиацията в различните обществени сфери“, проведена на 11 май 2021 г. в Икономически университет – Варна. Научният форум е организиран от Университетски център по медиация – ИУ-Варна, Институт „Итера“ и Камара на медиаторите в България. Научният форум е проведен по проект НПК 294/2021 г. съгласно договор за частично финансиране на научен форум по реда на Наредба за условията и реда за оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на държавните висши училища научна или художественотворческа дейност, обн. в ДВ, бр. 73 от 16.09.2016 г., в сила от 01.01.2017 г, приета с ПМС №233 от 10.09.2016 г.

Всички публикувани материали са рецензирани от утвърдени и водещи в съответната научна област специалисти, включени в Редакционния съвет. Авторите носят отговорност за съдържанието на предоставените доклади.

The book is published as a result of a national conference “The mediation in the different public spheres”, which took place at 11 May 2021 in the University of Economics – Varna. The scientific forum was organized by the Legal Studies Department, Institute “Itera” and Chamber of the mediators in Bulgaria. The scientific forum was carried out on project SPC –294/2021, pursuant to contract for partial financing of scientific forum according to Regulation for the conditions and order of evaluation, planning, distribution and spending of funds from the state budget for financing of the inherent for the state higher schools scientific or artistic activity, promulgated State Gazette 73/16.09.2016, effective of 01.01.2017, adopted by decree of the Council of ministers No233 /10.09.2016 г. All published reports are refereed by acknowledged and leading specialists in the respective scientific area, members of the Editorial board.

The authors are solely responsible for the content of the submitted reports.

Тази книга или нейните части не могат да бъдат възпроизвеждани или предавани под каквато и да е форма, или по какъвто и да е начин, електронен или механичен, и копирани без писменото разрешение на издателя.

This book or its parts may not be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, and copied without the written permission of the publisher.

© Издателство „Наука и икономика“,
Икономически университет – Варна, 2021.

© University publishing house „Science and Economics“
University of Economics –Varna, 2021.

ISSN 2738-8794

DOI: <https://doi.org/10.36997/MDPS2021>

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Председател

Доц. д-р Андрияна Андреева – ръководител на Университетски център по медиация ИУ – Варна

Членове:

Лиляна Савова – председател на Камарата на медиаторите в България и Институт „Итера“

Венета Иванова – Камара на медиаторите в България и Институт „Итера“

Доц. д-р Галина Йолова – Университетски център по медиация ИУ – Варна

Гл. ас. д-р Диана Димитрова – Университетски център по медиация ИУ – Варна

Ивелина Тодорова – Университетски център по медиация ИУ – Варна

Милена Комитска – Университетски център по медиация ИУ – Варна

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Доц. д-р Андрияна Андреева – ръководител катедра „Правни науки“, ИУ – Варна

Доц. д-р Галина Йолова – катедра „Правни науки“, ИУ – Варна

Доц. д-р Андрей Александров – ИДП при БАН

КОНТАКТИ:

9002, гр. Варна, бул. „Княз Борис I“ №77

Икономически университет – Варна

Университетски център по медиация

E-mail: mediation@ue-varna.bg

ORGANIZING COMMITTEE

Chairman:

Assoc. Prof. Andriyana Andreeva, PhD – Head of the University center for mediation University of Economics - Varna

Members:

Lilyana Savova – Chairman of the Chamber of Mediators in Bulgaria, Institute Itera

Veneta Ivanova - Chamber of Mediators in Bulgaria, Institute Itera

Assoc. Prof. Galina Yolova, PhD - University center for mediation UE-Varna

Chief Assist. Prof. Diana Dimitrova, PhD - University center for mediation UE-Varna

Ivelina Todorova - University center for mediation UE-Varna

Milena Komitska - University center for mediation UE-Varna

EDITORIAL BOARD

Assoc. Prof. Andriyana Andreeva, PhD – Head of “Legal sciences” Department, UE-Varna

Assoc. Prof. Galina Yolova, PhD – “Legal sciences” Department, UE-Varna

Assoc. Prof. Andrey Alexandrov, PhD - Institute for Legal Researches, BAS

CONTACTS:

9002, Varna, 77, Knyaz Boris I Blvd.

University of Economics - Varna

University center for mediation

E-mail: mediation@ue-varna.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

1. **Ана Джумалиева, ВСУ „Черноризец Храбър“**
Възможности за приложение на медиацията
в производството по дискриминация 11
2. **Дарина Зиновиева, ИДП при БАН,
ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“**
Медиация и медиатори в здравеопазването..... 24
3. **Надежда Йонкова, ИДП при БАН**
Медиация и изкуствен интелект 38
4. **Марин Маринов, Окръжен съд – Варна**
Медиацията като част от съдебната реформа..... 55
5. **Галина Ковачева, ВСУ „Черноризец Храбър“**
Конфликтът във взаимодействието между престъпника
и жертвата и институтът на медиацията 61
6. **Владимир Досев, ИУ – Варна**
Езикови особености на медиацията..... 72
7. **Марияна Ширванян, Административен съд – Варна,
Владимир Данев,
докторант Русенски университет „Ангел Кънчев“**
Медиацията в контекста на правото на ефективни
вътрешноправни средства за защита 81
8. **Владимир Данев,
докторант Русенски университет „Ангел Кънчев“**
Медиацията като алтернатива
на дисциплинарното производство..... 89
9. **Гергана Върбанова, Адвокатска колегия – Варна**
Дигитална трансформация в процеса на медиация..... 101
10. **Виолета Владова-Иванова, ИУ – Варна**
По някои въпроси за медиацията в търговските отношения ... 108

11. **Даниела Петрова, ТУ – Варна**
Международноправна уредба на медиацията в ЕС..... 119
12. **Станислава Касикова,**
Център за алтернативно решаване на спорове „Консенсус“
Медиацията в решаването на потребителски спорове
в публичния сектор – преглед на чуждестранния опит
и възможностите пред българския модел 136
13. **Никола Живков, Мариета Живкова, докторанти**
по „Политология“ при катедра „Политология, социология
и културология“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
За медиацията като нова култура за решаване на спорове..... 148
14. **Андрияна Андреева, ИУ – Варна**
Приложение на методите на медиацията –
от висшето образование до пазара на труда 158
15. **Лиляна Савова, Институт „Итера“, докторант към БАН**
Модел за въвеждане на медиацията
в предучилищното образование 169
16. **Венета Иванова, докторант към МУ – Варна**
Концепция за развитие на емоционални компетентности
и умения за управление на конфликти чрез методите
на медиацията във възрастта 3-7 години..... 178
17. **Диана Димитрова, ИУ – Варна**
Медиацията като учебна дисциплина
във висшите училища..... 185
18. **Недялка Александрова, ИУ – Варна**
Знанието за медиацията в международния бизнес..... 196
19. **Жасмина Иванова Райкова, ИУ – Варна**
Медиация в образованието 207
20. **Марчела Петрова, Детска градина №23 „Иглика“ – Варна**
Интегриране на медиацията
в предучилищното образование..... 218

21. **Галина Йолова, ИУ – Варна**
За някои възможни аспекти на медиацията
при здравноосигурителните правоотношения..... 231
22. **Даниела Петрова, ТУ – Варна**
Правна регламентация на здравния медиатор
и неговото въздействие върху устойчивото развитие
на социалния капитал..... 243

ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕТОДИТЕ НА МЕДИАЦИЯТА – ОТ ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ ДО ПАЗАРА НА ТРУДА

Доц. д-р Андрияна Андреева
Икономически университет – Варна

APPLICATION OF MEDIATION METHODS – FROM HIGHER EDUCATION TO THE LABOR MARKET

Assoc. Prof. Andriyana Andreeva, PhD
University of Economics – Varna

Резюме: В доклада се изследва и обосновава взаимовръзката медиация–висше образование–пазар на труда. Авторът представя по-широко разбиране на понятието медиация, надхвърлящо законовата дефиниция на Закона за медиацията, което обезпечава потребността от създаването на един нов модел на медиация в университета. Идеята на академичната медиация е за включването ѝ като метод за разрешаване на спорове в обучението в ОКС „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“ в различните специалности с цел създаването на нова култура на комуникация, надграждане на знания, умения и компетенции и успешно реализиране на обучаваните лица на пазара на труда. В заключение се правят изводи, касаещи приложението на медиацията в сферата на висшето образование и се отправят препоръки

Ключови думи: образование, медиация, висши училища, пазар на труда, трудови правоотношения, трудови спорове

Abstract: The report examines and substantiates the interrelation between mediation – higher education – labour market. The author presents a broader understanding of the concept of mediation, going beyond the legal definition of the Mediation Act, which provides the need to create a new model of mediation in the university. The idea of academic mediation is to include it as a method for dispute resolution in the education in “professional bachelor”, “bachelor” and “master” degree in the different

programs in order to create a new culture of communication, upgrade of knowledge, skills and competencies and successful realization of the students on the labour market. In conclusion conclusions are made, concerning the application of the mediation in the sphere of the higher education and recommendations are made.

Key words: *education, mediation, higher schools, labour market, employment relationship, employment disputes*

Doi: <https://doi.org/10.36997/MDPS2021.14>

Въведение

Медиацията в България е нормативно регламентирана в националното законодателство, като вътрешните източници задават както законовата дефиниция на понятието, така и изискванията към медиаторите, респективно стандартите за тяхното обучение и етичните правила за поведение.⁹⁹

Традиционно разбирането за медиацията в България съответства на легалната дефиниция и тя се възприема като извънсъдебен способ за разрешаване на спорове, възникващи в различните обществени сфери. Това е положително и отразява настъпилите обществени промени, които изискват да се реагира на конфликтите не само с традиционните способности за защита на нарушени права, но да се търси и алтернатива. Именно това предизвиква интереса към медиацията, която се явява не само правен, но и социален институт с голям потенциал. Същевременно обаче за успешното прилагане на медиацията в българското общество е потребна една по-широка дейност, променяща стереотипа на мислене и поведение на членовете на обществото. Изграждането на културата на общуване, която включва и припознава медиацията като успешен и печеливш метод за уреждане на спорове, следва да се възпитава и тук е ролята на образователните

⁹⁹ Източниците на национално ниво обхващат: Закон за медиацията (обн. ДВ, бр. 110 от 17.12.2004 г.), Стандарти за обучение на медиатора, Процедурни и етични правила за поведение на медиатора, Наредба №2 от 15.03.2007 г. за условията и реда за одобряване на организациите, които обучават медиатори; за изискванията за обучение на медиатори; за реда за вписване, отписване и заличаване на медиатори от Единния регистър на медиаторите и за процедурните и етични правила за поведение на медиатора (обн. ДВ, бр. 26 от 27 Март 2007 г.).

институции.

Тематиката за медиацията в образованието е била обект на научни дебати и е изследвана в националната доктрина от различни аспекти. Като пример за навлизането ѝ в сферата на висшето образование може да се даде изграждането на първия в страната Университетски център по медиация в Икономически университет – Варна, който вече успешно функционира една година и поставя началото на модел, който тепърва следва да се популяризира и разгръща на национално ниво.

Същевременно обаче това не изчерпва проблематиката за медиацията в образованието, защото, освен създаването на ефективна структура във висшите училища за извънсъдебно разрешаване на спорове, медиацията може да бъде включена и в образователния процес.

Българското висше образование е подвластно на актуалните тенденции както в международните образователни потребности, така и на динамиката на пазара на труда.

В контекста на това **актуалността на поставения въпрос** е безспорна.

Цел на настоящата разработка е да се изследва и представи взаимовръзката медиация–висше образование–пазар на труда. В доклада се дава по-широко разбиране на понятието „медиация“, надхвърлящо законовата дефиниция на Закона за медиацията и обезпечаващо потребността от създаването на един нов модел за включване на методите на медиация в обучението в ОКС „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“ в различните специалности с цел създаване на нова култура на комуникация и успешно включване на обучаваните лица на пазара на труда. В заключение се правят изводи, касаещи приложението на медиацията в сферата на висшето образование и се отправят препоръки.

Докладът съчетава **комплексни изследователски методи**, ползвани в правната доктрина, като нормативен, сравнителноправен, индукция и дедукция. Материалът е съобразен с националното законодателство към 30 април 2021 г.

Изложение

За нуждите на настоящия доклад и възприемането на понятието в широк смисъл терминът „медиация“ ще бъде представен посредством :

- Етимологичното значение на понятието, а именно от латински *medius* – „среден“, респективно *mediare* – „посредник“ (Пеев, 2019). Това значение дава възможност за представяне на широко тълкуване на медиацията в няколко посоки – от една страна, като създаване на среда за общуване, а от друга страна, за ролята на медиатора в нея като лице, опосредничаващо отношенията между лица в конфликт.

- Нормативно определение за медиация и медиатор се съдържа в актове на европейско и на национално ниво. В Директива 2008/52/ЕО на Европейския парламент се съдържат дефиниции както за медиация, така и за медиатор. Медиацията е определена като процедура, при която две или повече спорещи страни се опитват сами, на доброволни начала, да постигнат споразумение за разрешаване на спора между тях с помощта на медиатор – чл.3а. За медиатор дефиницията определя – трето лице, което осъществява медиация по ефективен, безпристрастен и компетентен начин, независимо от наименованието или професията на това лице в съответната държава членка и от начина, по който третото лице е посочено или от него е поискано да осъществи медиацията – чл.3б.

- На национално ниво всяка държава членка определя както медиацията, така и медиатора по начин, съответстващ на европейската дефиниция и отразяващ националните специфики.

Можем да направим извод, че медиацията като понятие може да бъде представена в тесен и широк смисъл. В тесен смисъл тя се базира на определението на ЗМ, докато в широк смисъл обхваща приложението на методите в различните обществени сфери по начин, съответстващ на тяхната специфика.

За правилното разбиране и ефективно приложение на медиацията в тесен смисъл като процедура за уреждане на спор е важно тя да бъде възприемана не само от нейната строго нормативна страна като правен институт, а да се изследва и познава и нейната социална

страна. Именно тя отчита социалната същност на конфликта, който стои в основата на спора и съответно се явява предмет на уреждане в процедурата. Човешкото общуване преминава през различни състояния, но неизменна и естествена част от социума са конфликтите. Тяхното отричане не само не е полезно, но то води до ескалиране. Именно поради това познаването на конфликта, както и изграждането на среда, на култура на общуване, на модел на поведение е успешна стъпка за преминаване през различните образователни нива и надграждане на познания за методите на медиацията до нови на тяхното естествено ползване, както при конфликтна ситуация, така и в ежедневието и в професионалната реализация с цел по-добри резултати.

В настоящото изложение акцент се поставя не на традиционното разбиране за медиацията като алтернативен метод за разрешаване на конфликти, а като част от обучителния процес, насочен към изграждане на знания, умения и компетентности у обучаваните лица.

Мисията на образованието се свързва с придобиването на определен набор от знания и умения, които да поставят основата за последващо кариерно развитие на всеки човек (Blagoycheva 2020: 61). Образователният процес се характеризира със специфики, съответстващи на образователните нива, целите, които се поставят, и респективно обучаваните лица. В този смисъл едни са конфликтите, които възникват в предучилищното, други – в училищното и трети – в университетското образование. Но колкото и да са различни, те имат и общи черти, произтичащи от това, че комуникацията се развива в образователни институции, взаимодействията са в основата си подчинени на идеята да се възпитава и създава у обучаваните една култура на общуване, годна да ги реализира успешно в обществото и в бъдещия им професионален живот. Можем да се съгласим с изказани в доктрината становища, че образователният процес включва групово взаимодействие на хора, обединени в едно пространство и участващи в различни видове съвместни дейности. В образователната система институциите осъществяват не само първична професионална социализация, но и межкултурна комуникация. В хода на това взаимодействие възникват голям брой конфликтни ситуации, които образователните институции се стремят да разрешат по различни начини

(Рогочая, 2017).

Без значение на образователната институция, в която се осъществява процесът, всеки конфликт може да причини вреди, изразяващи се в намаляване на качеството на образователната услуга, ако не бъде своевременно и конструктивно овладян.

В сферата на висшето образование медиацията може да се приложи не само за ефективно овладяване на конфликти. В академична среда следва да се обследва и потребността от стимулиране на колективния интерес, работа в екип, изграждане на култура на бизнес взаимодействие. Именно овладяването на методите на медиацията ще даде възможност не само да се разрешат съществуващи противоречия, но да се създаде една възстановителна практика, която да позволи да се поддържат конструктивни отношения между конфликтните страни.

Както е известно от управленската литература, обикновено между различните заинтересовани страни от дейността на организациите, вкл. на висшите училища, се очаква да има противоречия между техните интереси вместо консенсус (Serafimova 2017: 97). Поради това е полезно да се прилагат колкото се може повече средства за балансиране между противоречащите интереси на стейкхолдърите на висшите училища, едно от които е медиацията.

Медиацията е надхвърлила националните граници на една страна и успешно се прилага в целия свят, като следва етническите и културните особености на съответното население. Същевременно тя демонстрира значими резултати в различни обществени сфери. Особено забележима характеристика на метода е „овластяване“ – овластяването или връщането към страните на сила и влияние върху решаването на значими за тях въпроси и проблеми, както лични, така и социални, които са значими за тях от гледна точка на възгледи за лично благосъстояние или се възприемат от тях като значими въз основа на отговорната, а не безразлична гражданска позиция.

Целта на образователната система е да осигури правото на образование. Критерият за ефективност на такава система е нивото на образование на гражданите, тяхното възпитание и обучение. Съдържанието на образованието е един от факторите на икономическия и социалния прогрес на обществото и трябва да бъде насочено към:

- осигуряване на самоопределение на индивида, създаване на условия за неговата самореализация;
- развитие на гражданското общество;
- укрепване и подобряване на върховенството на закона.

Съвременното общество се нуждае от способността на хората да взаимодействат конструктивно. За това е необходимо да се развие социална интелигентност, манталитет на сътрудничество, социално партньорство. (Коблева, 2017).

Висшето образование в неговите ОКС е насочено към изграждането на професионалисти в различни професионални направления. Медиацията и медиаторите не са свързани с конфликти в точно определена сфера, респективно не изискват точно определено образование от лицето, осъществяващо процедурата между спорещите страни. В този смисъл методите на медиацията могат да послужат за успешната професионална реализация във всяка една професия.

От една страна, встъпването в трудово правоотношение и стартирането на професионалния път изисква от страните работодател и работник да постигнат съгласие за предоставянето на работната сила. Това е първият момент, в който работникът или служителят следва да ползва методите на медиацията за представянето си по най-успешния начин.

Медиацията може да се ползва за надграждане на обучението при юристи и всички, работещи в сферата на управлението, администрацията, икономиката и мн. др.

Използването на методите на медиацията в образованието ще допринесе за предотвратяване на спорове или тяхното ранно разрешаване в начален стадий. Това има както икономическа страна за спестяване на средства на страните, така и организационна – за повишаване на ефективността на работния процес в съответното предприятие, учреждение или организация. Очаквана последица е и ефективност в работата на съда с оглед на облекчаване на работата на системата.

Същевременно не по-малко значим е ефектът, свързан със запазване на нормалното човешко общуване, при което уреждането на конфликт по един доброволен начин запазва както нормалната комуникация в работна, семейна, бизнес среда, така и повишава отговор-

ността у лицата и тяхното правосъзнание.

Висшите училища в България разполагат с известна самостоятелност, а образователният процес е подчинен на принципа на академичната автономия (Димитрова, 2016) (Димитрова, Форми и граници на академичната автономия, 2017). Медиацията е един от социалните инструменти за извънсъдебно разрешаване на спорове, включително и интегриране на ролята и значимостта на медиацията чрез дейността на медиатора и в други области, като образователна медиация, здравна медиация, културна медиация, гражданска медиация и т.н.¹⁰⁰

Медиацията в образователната сфера се нуждае, на първо място, от познаване и приемане от субектите в рамките на определена сфера и на второ място – от уредбата на нормативно ниво – закони и подзаконови нормативни актове. Именно изграждането на добра национална нормативна база ще предостави рамката, в която висшите училища биха могли да детайлизират уредбата съобразно спецификата си в своята вътрешна уредба.

Заклучение

Академичната среда в българските висши училища е не само образователно пространство за осъществяване на обучение в различните ОКС. Тя се явява и среда за взаимодействие между академичен състав – обучавани лица – бизнес и публични партньори. В тази симбиоза на комуникация и процес на натрупване на знания, умения и компетентности изключително ползотворно може да бъде включена медиацията. От една страна, като обучение с оглед създаване на умения у студентите и докторантите за конструктивно решаване на спорове. От друга страна, адаптиране към новите потребности на пазара на труда и по-лесна комуникация и добро представяне в бъдещата професионална реализация.

В резултат на проведеното изследване могат да се направят някои изводи, касаещи взаимовръзката медиация–висше образование–пазар на труда.

На първо място, медиацията в България все още е в процес на

¹⁰⁰ <https://epale.ec.europa.eu/bg/blog/obrazovatelna-mediaciya-v-blgariya-sshchnost-i-znachenie-v-socio-kulturen-i-obrazovatelyn>.

развитие и потребност от утвърждаване на методите за извънсъдебно разрешаване на спорове. Въпреки наличието на нормативна уредба на национално ниво липсва ефективност в приложението на нормите и в този смисъл се проявява потребност от включването на образователните институции с оглед създаването на добра основа за правилното разбиране на понятието за в бъдеще.

На второ място, на този етап в националните източници липсва изрична нормативна уредба за приложението на медиацията в образованието, което е предпоставка за различни тълкувания и не благоприятства създаването на единен модел в образователните институции в страната. В сферата на висшето образование, предвид принципа на академична автономия, медиацията може да бъде въведена при осъзнаване на ползите от нейното приложение в академични среди, а именно като метод за доброволно и извънсъдебно уреждане на спорове, като дисциплина в различните ОКС.

На трето място, университетите и съответно българското висше образование е сферата, в която медиацията може не само да създаде балансирана среда за обучение, но и да предпостави прилагането на успешните медиаторски методи в бъдещата професионална работа на обучаваните лица.

Развитието на медиацията в България следва да се основава на различните аспекти в нейното приложение. В тази посока най-важните области, в които тя следва да се прилага, са – в правната сфера, в икономическите дейности, в социалната сфера, в областта на договарянето, в различните образователни степени.

Използвана литература

1. Димитрова, Д. (2016). Исторически традиции и тенденции за развитие на академичната автономия. // Известия на Съюза на учените Варна, Серия „Хуманитарни науки“, с. 63-69.
Dimitrova, D. (2016). Istoricheski traditsii i tendentsii za razvitie na akademichnata avtonomiya. // Izvestiya na Sayuza na uchenite - Varna, Seriya "Humanitarni nauki", 2016, №1, pp. 63 - 69.
2. Димитрова, Д. (2017). Форми и граници на академичната автономия. // VIII международна научна конференция

„Икономиката в променящия се свят – национални, регионални и глобални измерения (ИПС-2017)“, Варна: Наука и икономика, с. 407-417.

Dimitrova, D., (2017). Formi i granitsi na akademichnata avtonomiya. // VIII mezhdunarodna nauchna konferentsiya „Ikonomikata v promenyashtiya se svyat – natsionalni, regionalni i globalni izmereniya (IPS-2017)“, Varna: Nauka i ikonomika, №1, pp. 407-417.

3. Коблева, М. (2017). Восстановительная медиация в системе среднего профессионального обучения (на базе колледжей). // Медиация: теория, практика, перспективы развития. Сборник тезисов участников научно-практической конференции, с. 83-89. Москва.

Kobleva, M. (2017). Vosstanovitelynaya mediatsiya v sisteme srednego professionalnogo obucheniya (na baze kolledzhey). // Mediatsiya: teoriya, praktika, perspektivi razvitiya. Sbornik tezisov uchastnikov nauchno-prakticheskoy konferentsii, s. 83-89. Moskva

4. Пеев, П. (2019). Медиацията в училище - метод за ненасилствена комуникация и решаване на конфликти. // Студентски алманах, с. 14-18.

Peev, P. (2019). Mediatsiyata v uchilishte-metod za nenasilstvena komunikatsiya i reshavane na konflikti. // Studentski almanah, s. 14-18.

5. Рогочая, Г. П. (2017). Возможности медиации как практики построения межкультурного диалога на Северном Кавказе. // Медиация: теория, практика, перспективы развития. Сборник тезисов участников научно-практической конференции. Москва.

Rogochaya, G. P. (2017). Vozmozhnosti mediatsii kak praktiki postroeniya mezhkulyturnogo dialoga na Severnom Kavkaze. // Mediatsiya: teoriya, praktika, perspektivi razvitiya. Sbornik tezisov uchastnikov nauchno-prakticheskoy konferentsii. Moskva.

6. Blagoycheva, H. (2020). The Social Responsibility of Business Regarding Education. // Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, №9(2), pp. 60-67.

7. Serafimova, D. (2017). CSR Disclosure in Large Bulgarian Companies. // International Conference on Marketing and Business

Development Journal, Bucharest: The Bucharest University of Economic Studies Publ. House. Vol III, №1/, pp. 97-106.

За контакти:

Доц. д-р Андрияна Аднреева
Икономически университет – Варна
a.andreeva@ue-varna.bg